

PENCERE

Üstümde gecedan kalan uykunun sarhoşluğu vardı. Tembellik üzerime sinmiş bütün gün miskin miskin bir o kanepede, bir bu kanepede yatıp durmuştum. Hangi kitabı elime aldıysam bir sayfe bile okuyamadım. Hangi işe başladıysam yarım kaldı. Bir ara gözüm sokağa bakan pencereye takıldı. Pencere her zamankinden daha aydınlıktı, güneşin ışınları camlarda kırılıp etrafa rengârenk ışıklar saçıyorlardı. Denizlikteki çiçekler de boy vermiş, sanırım birkaç güne kalmaz gülücüklerini etrafa saçmaya hazırlanıyorlardı. Baharın gelişi kendini böyle göstermeye başlamıştı buralarda. Dışarıdan köpek havlamaları geliyordu. Cama yaklaştım, sokakta gezinen beyaz tüylü bir köpek ile ardından onu kovalayan minik bir yavru dolaşıyordu. Merakla pencereyi açıp onlara bağırdım, sokağın arkasına doğru yürüyüp gittiler. Tam pencereyi kapatacaktım ki, bir güvercin sürüsü taklalar atarak penceremin önünden karşı balkona doğru uçuverdi. Bir süre onları izledim. Ama nafile, içimdeki sıkıntı bir yumruk gibi yüreğime oturmuş geçmek bilmiyordu.

Belki rahatlar ve içimdeki bu sıkıntıyı atabilirim ümidiyle dışarı çıkmaya karar verdim. İsteksizce yürümeye başladım. Yürüdükçe açılıyordum. Bir yandan etrafı inceliyor bir yandan da yükü kendine fazla gelmiş bir kamyonun yalpalaması gibi bir oyana bir buyana yürüyor, her adımda kafamı meşgul eden sorulara cevap bulmaya çalışıyordum. Kendimi şehrin kalabalığı içerisinde yürürken buldum. Ayağım bir taşla takıldı, sendeleyip yere kapaklandım. Bereket ciddi bir yara almamıştım. Çevredekilerin yardımıyla kalkıp yol kıyısındaki yarısı yıkılmış duvarın üzerine oturdum. Duvar dibinde uçmak için debelenen güvercin dikkatimi çekti. Paçalarından aşağı tüyleri kabarmış, bembeyaz kanatları toprağa bulanmıştı. Bu haliyle çamurda oynayan yaramaz çocukları andırıyordu. Su gibi dupduru gözleriyle adeta benden yardım diliyor, kanatlarının arasında, ondan kurtulmak için çırpınıp durduğu metal ve parlak teli bana göstermeye çalışıyordu. Bir ayağında da kumaş mı, meşin mi olduğu tam belli olmayan renkli ve süslü bir bant vardı. Sahipli olduğu belliydi. Hiç yabancılık göstermeden yanıma sokuldu. Kanatlarına dolanan demir teli büyük bir titizlikle çıkardım. Sol ayağının üst kısmı da kanamıştı. Cebimdeki mendilden bir parça yırtıp yavaşça sardım. Birkaç kez uçmayı denedi, beceremedi. Elime alıp meydana doğru yürüdüm. Nasıl olsa orada güvercinler var, onların aralarına salarım diye düşündüm.

Köşedeki boyaları solmuş bankta tek başına oturan yaşlı kadın, yanındaki poşetlerden çıkardığı yemleri meydana dolduran güvercinlere atıyordu. Kadın seksen yaşlarında ya vardı ya yoktu. Kırışmış ve yanları gittikçe seyrelmiş saçlarını iki omuzuna salmıştı. Gür kaşlarının altında cam gibi parlayan mavi gözleriyle adeta bir bibloyu andırıyordu. Bej kumaş bir pantolon giymişti. Üzerinde kahve rengi ve çiçek desenleriyle dolu kısa kollu bir gömlek vardı. Gömleğinin bir ucu pantolonun dışına doğru sarkmıştı. Ayaklarında oldukça eski görünen ve yarı çamura bulanmış bir spor ayakkabı vardı. Ayakkabılarının altı tıpkı dili dışarı sarkmış köpek ağız gibi açılmıştı. O halde nasıl yürüyordu, hayret! Yanında güvercinleri beslemek için getirdiği yem dolu birkaç poşet, oturacağı altına gizlediği ve içinde tam da ne olduğunu kestiremediğim kocaman bir çantası daha vardı.

Az önce ellerimle saldıgım güvercin doğruca ona koştı. Şimdi onun ellerinde sakin, huzurlu ve mutluydu. Adeta şeyhine kavuşmuş bir derviş gibi kadına teslim olmuştu. Kadın titreyen elleriyle güvercinleri besliyor, çıkardığı uzaktan çok da belli olmayan garip seslerle sanki onlarla konuşuyordu. Güvercinler kadının olduğu yönde yoğunlaşmış, darıların peşinde adeta raks edercesine uçuşup duruyorlardı. Birkaç güvercin ayak uçlarıma kadar gelen yemleri almak için bana yaklaştı. Tedirgin yürüyüşleri benden çekindiklerini gösteriyordu. Ses çıkarmadım. Büyük bir dikkatle yemlenmelerini izledim. Onları izlemek büyük bir keyifti. İnsanı dertten, tasadan uzaklaştırmakla kalmıyor adeta çocukça bir neşe de katıyorlardı. Bir ara başında ve kanatlarında kahve rengi tüyler bulunan bir güvercin başını kaldırıp gözlerime dik dik bakmaya başladı. Gözlerinin rengini anlamak zordu. Acaba renksiz miydi o gözler, ya da bana mı öyle geliyordu. Daha önce bu kadar yakından bir güvercin görmemişim. Gözümde durmadan dönen güvercinin gözleri, aklımda onlara dair yüzlerce soru ve nihayet ruhumda bir anda uyanan ve gittikçe kuvvetlenen uçmak hevesi, beni adeta mavi göklere, beyaz bulutların üzerinde raks etmeye çağırıyordu. Bir an boş bulundum, yaramaz çocuklar gibi güvercinlerin arkasından koşup rast gele

birini yakalamak istedim. Kadın benim garip hallerimden korkmuş olacak ki, “dur yapma evladım, güvercinlere zarar verme” diye ikaz etti Arnavutça. Meydanın ortasındaki fiskiyeden yukarı fırlayan su taneleri yüzüme düşünce ancak kendime gelebildim. Güvercinin beyaz gözleri adeta beni kendine esir etmişti. Şaşkın şaşkın çevreme bakıırken yaşlı kadın kolumdan tutup yanına oturmamı işaret etti. Etrafta meraklı gözlerle olup biteni izlemeye koyulmuş kalabalığa da “hadî gidin, bir şey yok” diye seslendi. Sonra bana dönüp konuşmaya başladı. Boş boş ona bakan gözlerim, mahcupça yere mihlandı. Kadın hala konuşuyordu. Başımı kaldırıp utangaç gözlerle ona baktım. Sustu.

“Özür dilerim, söylediklerinizden bir şey anlamadım” dedim.

“Sen Türk müsün” diye sordu. “Benim dedelerim de Türk” dedi. Tanıştık. Sohbeta başladık. Kırık bir Türkçe ile konuşuyordu. Sanki bir Türk’e hasret dili konuştukça açıldı. Cümlelerindeki sıcaklık, bir akrabasını bulmuş insanın samimiyetine dönüştü. Herkeslerken sakladığı geçmişini, bir çırpıda döküverdi ortaya. Aile kökenleri Arnavutluk’un İşkodra kentine dayanıyormuş. Babasını hiç tanımamış, II. Dünya Savaşına katılmış ve eve bir daha dönememiş. Bir mezarı bile yok diye sızlandı. Kızaran gözlerini yana kaçırarak sohbeta devam etti. Hemşire emeklisi olduğunu, hiç kimsesi olmadığını ve kendisini hayvanlara adadığını söyledi. Gençliğinde nerede bir çevre problemi olsa oraya koşar, problemin halli için günlerce aç, susuz, uykusuz beklemiş diğer gönüllülerle. Aslında o bir zamanlar Balkanların namlı çevre gönüllüsü ve yardıma muhtaçların ablasıydı. Depremlerde köpekleriyle az mı can kurtarmıştı. Yaşlı kuşak onu yakından tanır ve minnetle bahsederdi. Çocukken resim yapmayı severmiş. Rahmetli babasından kalma fırçalarla o duvar senin bu duvar benim akşama kadar etrafı boyarmış. En çok da çiçek yapmayı severmiş. Annesi başka evladı olmadığından ona dokunmaz, bilakis yeter ki resim yapsın, belki babasının istidadı onda belirir diye önüne çeşit çeşit boyalar koyar, güzel olmuş diye de teşvik ederdi. Tavan arası yaptığı hayvan ve çevre resimleriyle doludur. Ancak annesi ölünce resim yapmayı da bırakmış. On yıl önce Priştine’de Yunus Emre Kültür Merkezi açılınca, orada Ebru kursu verildiğini duymuş, sırf çiçeklere merakı yüzünden bu kursa katılmaya karar vermiş. Ama söylediğine göre titreyen ellerine yeniden hâkim olmak içinmiş ebru yapmak isteği. Bir yıl hiç aksatmadan devam etmiş kursa. Bana yüzlerce çiçek yaptığını ama Kosova ovasındaki kan çiçeklerinin güzelliğini hiçbirinde bulamadığı söyledi.

Bu çiçekleler, sadece Kosova’da yetişir. Derler ki, Kosova Savaşlarında ölen askerlerin kanıyla sulanmış bu topraklar, onların manevi hatırasını canlı tutmak için her yıl göğertirler bu kendilerini. Her ağustos ayında etraf kırmızı kan çiçekleriyle süslenir, Kış başına kadar da canlı kalırlarmış.

Kaç saat orada kaldık, ne kadar sohbet ettik hatırlamıyorum doğrusu. Akşam karanlığını soğuk bir rüzgârla yollamıştı. Güvercinler teker teker uçmaya ve kuytu bir yer bulmaya başlamışlardı bile. Eve gitme vakti geldiğini anladık. Kalkıp yürümeye başladık. Rüzgârın ardından hafifçe çiseleyen yağmur, gittikçe şiddetini artırmaya başlamıştı. İkimiz de aynı yöne gidiyorduk. Aynı mahallede yaşadığımız ortaya çıktı. Mahalleye vardığımızda sırlıklam olmuştuk. Kadın burası benim evim deyince aslında karşı komşum olduğunu ve hep merak ettiğim güvercin dolu balkonun sahibiyse nihayet müşerref olduğumu anladım. Eve buyur etti. Önce bir güzel kurulandı, sonra sıcak bir kahve getirdi kadın. Yanında üzümlü bir parça kek vardı. Ayaklarımın altında dolanan türlü renklerdeki kediler, sanki sohbeta aç yaşlı kadınlar gibi önce etrafımda döndüler sonra bir süre ayağıma kuyruklarını sürünüp karşı koltuktaki yerlerine gittiler. Onlarca kedi ve köpek vardı evin içinde. Her birinin ayrı bir yeri bulunuyordu. Hiçbiri başkasının yerine yatmıyor, sanki doğuştan bu bilgiye sahip bir şekilde oynuyorlardı. Kediler ne ise ama köpeklerden tiksindim. Hele biraz boyca büyük olanlardan hafifçe tırsımadım değil hani. Kadın kızarışımından durumu fark etti. “Kızlarım seni rahatsız mı ediyor” diye hafifçe gülümseyerek sordu. Evet diyemedim. Ama halden anlayan biri idi ki, eline aldığı mama kutularıyla hayvanları peşine takıp yan odaya geçti. O gece yatsıya dek sohbet ettik. Bütün evi dolaştırdı bana, sonra balkondaki güvercinleri besledik birlikte. Güvercinlerini çok seviyordu. Herbirinin ayrı bir ismi vardı. Nasıl hepsini hatırlıyordu, oysa bunların neredeyse hepsi aynı renk ve aynı biçimde idiler. İnsan hiç mi şaşırılmaz, hiç mi aklından çıkmaz! Karanlık iyice çökünce içeri geçtik.

“Hadi sana çatı arasındaki resimlerimi de göstereyim” dedi birden. Oraya çıktık. Tavan arası tıka basa resimlerle dolu idi. Kimileri artık küflenmiş, kimilerini de örümcek ağları sarmıştı. Hepsi hakkında ayrı ayrı bilgiler verdi. Nihayet dolap ve çekmecelerin olduğu kısma gelmiştik. Yerlerde kutular üst üste duruyordu. Etraf resim malzemeleriyle doluydu. Ucu kurumuş fırçalar, yarı sıkılmış boya tüpleri, kağıtlar, kasnaklar ve daha birçok şey... Yanındaki ahşap bir dolabın kapısını açıp içerisinden kırmızı renkli karton bir kutu çıkardı. Kutunun kapağını itina ile açıp içinden bir resim aldı eline. Kara kalem bir çalışma idi bu.

“Yıllar evvel Libya’ya çalışmaya gitmiştik. Orada tanıştım ben bu güzel adamla. Kendisi Türkiye’li idi. Birbirimizi çok sevdik. Allah selamet versin, şimdi nerede yaşar, öldü mü, kaldı mı bilmem” dedi. Sonra küçük bir kız çocuğunun resmini gösterdi. “Biliyor musun, bir de kızım var, Babası Deniz adını takmıştı doğduğunda. Deniz gibi gözleri vardı. Maviş maviş bakardı. Beş yaşındayken babası akrabaları bir görsün diye Türkiye’ye götürdü. Bir daha haber alamadım.” diyerek başka bir sırrını verdi. Bütün sırları saklayan gece cömertçe beni kendine sırdaş kılmaya çalışıyordu. Kadın göz yaşlarını tutamadı, yanımda bir çocuk gibi hıçkıra hıçkıra ağladı. Vücudu zangır zangır titremeye başlamıştı. Bir şey olacak diye çok korktum. Hemen kollarından tutup köşedeki sandalyeye oturmasına yardım ettim, bir süre sakinleşmesini bekledik. Sonra ayağa kalkıp çekmecedeki üst kapağı işlemeli, yanlarından kırmızı kumaş parçaları sarkan küçük ahşap bir sandık çıkardı. Bir süre kendi etrafında dolandı, sanki son anda bir şeye karar vermesi gereken acemi bir idareci gibi tedirgin bir halde tam karşıma gelip durdu. Yüzünü kaldırıp bakışlarını gözlerime dikti. Ne kadar ciddi olduğunu göstermek istiyordu. Birkaç kez öksürdü, boğazını temizledi ve kararlı bir sesle;

“Demek ki gün bugünmüş. Oysa ben bunları kalbime gömmüştüm. Şimdi hafiflediğimi hissediyorum. Allah gönderdi seni bana. Artık ölsem de gam yemem” diyerek ellerime sarıldı. Adeta yalvarıyordu. “Şimdi senden bir ricam var, bu minik sandığı görüyor musun? İçindekileri kızıma ulaştır. Ben bunu sana emanet ediyorum” deyip sandığı bana uzattı. Ne yapacağımı ne degeceğimi şaşırđım. Hiç hazırlıklı değildim. Nasıl bir mecburiyetti bu, aracı mı idim, görevli mi idim anlayamadım. Başka bir şey demeden odadan çıktı. Onu takip ettim. Ağlaması da kesilmişti. Sanki Nene Tereza meydanında tanıdığım kadın geri gelmişti.

Bana son yaptığı paçalı güvercin isimli yağlı boya tablosu ile bir tane de kan çiçeği ebrusu hediye etti. Yatsı ezanıyla birlikte eve geçtim. Ayrılırken bana kuvvetlice sarıldı. “Beni hiç unutma he mi” dedi. Sıcak bir duş alıp hemen uyudum. Rüyamda karşı balkonumda güvercin başlı bir kadın bana el sallıyordu. Etrafında sıra sıra kanatlanmış güvercinler hep bir ağızdan “Deniz, Deniz” diye fısıldıyorlardı. Ter kan içinde uyandım. Dışarıdan ambulans sesleri geliyordu. Büyük bir heyecanla pencereye koştum. Sedyeden aşağı sarkan kadının eli, adeta bana hoşça kal diyordu. Sokak lambalarının aydınlatdığı balkondan yükselen güvercin feryatları ambulans sirenlerine karışıp havaya yükseldi.

Daha bu sabah evimin sokağa bakan penceresinden açılan bu âlem ansızın kapanmıştı. Uyku tutmayan gözlerim, etrafı dolaşırken kulaklarım dışarıdan gelen köpek seslerine takıldı. Mutfağın penceresini açıp adeta bir kurşun gibi geçip sokağın sonunda büyüyen karanlığın içerisinde kaybolan köpek sürüsünün ardından bağırdım. Karanlık her şeyi yuttuğu gibi sesimi de alıp götürdü. Bir süre güvercinleri bekledim. Onlar asla gözükmedi. Karanlığı kovan gün ışığı camlarda hayat bulurken ancak uzaklarda yakalayabildiğim gecenin karanlığı son bir çırpınıyla ağıp gitti. Sanırım şimdi, o kapanan pencereyi hatıralar âleminde yerleştirmekle meşgul. Her hatırladığımda karanlığın içinden bana gülümseyecek.

KAPICIK

Dün, asansörde yaşlı bir kadın bize gülümsedi, merhaba deyip kızımın başını okşadı. Gurbette Türkçe konuşan biriyle karşılaşmak aileden birini görmek gibidir. Gerçi bizim mahallede genellikle Türkçe konuşulurdu. Türkiye’den gelen Türkler de bu bölgeyi seçerlerdi. Burası hem merkeze yakın hem de aradığınız her şeyi bulabileceğiniz bir yerdir. Ayrıca Kosova Türklerinin de yoğun olarak yerleştiği bu bölge, Dört Lüle namıyla anılırdı. Dört Lüle bir zamanlar çeşmeleriyle ünlüydü. Bu çeşmelerin her lülesinden bilek kalınlığında soğuk sular akardı. Ağzını çeşmeye dayayan çocuklar susuzluklarını giderdikten sonra çeşmenin etrafında oyuna dalar, üstleri başları ıslanmaya kadar buradan ayrılmazlardı. Çeşmenin etrafında gezinen güvercinler, yaz aylarında etrafı kokularıyla mühürleyen ihlamurların altına sığınır, orada serinleyen yaşlıların elleriyle etrafa serpiştirdikleri buğday tanelerini kapmak için yarışlardı.

Yaşlı kadın Dört Lülenin yıkık son çeşmesinin etrafındaki tek tük güvercinleri besledikten sonra, akşam ezanının insanı mabede çağıran sesiyle evinin yolunu tuttu. Sırtındaki kamburu yürürken sanki ona yük oluyor, onu her adımda biraz daha yana itiyor ve yükünü fazlasıyla almış eski model bir kamyon gibi bir oyana bir buyana yalpalamasına sebep oluyordu. Neredeyse her gün burada güvercinlere yem veren bu yaşlı kadın öğrendiğimize göre, İpekten gelip buraya yerleşmişti. Adı Pembe idi. Herkes onu “Pembe Teze” diye çağırırdı. Kendisini eski kasabalı sayıyor, bundan da gurur duyuyordu. Şimdilerde eski kasabalılardan pek kimsenin kalmadığını, komşuluğun da öldüğünü söylerdi. Artık gençler kimsenin kapısını çalmıyor, ancak asansörde hâl hatır ediyordu. Asansörün kapısı açılır açılmaz da başları önde, “iyi akşamlar” deyip arkalarına bakmadan sıvışlardı.

Zamanın ona hor davranırken bile cimrilik ettiği bu kadının, adeta çocukluğumuzdaki cam bilyeleri andıran mavi gözleri, zaten zorca konuştuğu Türkçe kelimelerine gerek kalmadan yalnızlığın içine işlediğini gösterir gibiydi. Hayatı tek başına yeniden öğrenmek ve kendine yetebilmenin getirdiği güçlükler, ince parmaklı zarif ellerindeki çizgilerde barınıyor, eşinin ölümünden sonra bir gece beyazlayan saçlarında kendini gösteriyordu. Sağ yüzük parmağında sakladığı iri yeşil taşlı yüzüğünün elli senelik olduğunu, eşinden tek yadigâr bu eski ve soluk nişan yüzüğünün kaldığını söyler, titreyen ellerini ve gözlerini çok uzaklara kaçırdı.

Sırtındaki kamburundan olacak, kapıyı açmaya yavaşça gider, yine tüm yıllarının yorgunluğunu taşıdığı o kamburu televizyonunun karşısındaki kanepeye güçlükle getirirdi. Sırtında taşıdığı bu ağırlığa rağmen kendisiyle barışık bir kadın olan Pembe, haftada bir iki gün mahalleden arkadaşı olan kuaförüne gider, kül rengine yakın gri saçlarını kimsede olmayan bir havayla geriye doğru fönlettirirdi. Gür ve kısa saçlarına düşkün olduğundan özel şampuanlarla yıkar, saçlarını gölgede bırakmayacak kadar dudaklarını pembenin tonlarında boyardı. Aynı durum titreyen ellerindeki bakımlı tırnakları içinde geçerliydi. ‘Kocakarıyım ben’ diyerekten ürettiği bahanesiyle abartılı renkte boyalar sürmezdi. Boynuna bağladığı renkli fularlarıyla görüntüsünü tamamlar, kendine olan özgüveni ikiye katlanırdı. Her sohbetin sonunu yalnızlığına bağlayıp;

“Kufçeyim, Kufçe olmak çok zor.”¹ diye dert yanardı. Dört yıl önce üniversitede okuyan bir kız öğrenciyi yanına almıştı. Ondan çok memnundu. Ağzından adını düşürmezdi. Lotta dedin mi, akan sular dururdu. Hala görüşürlerdi. Hatta bir seferinde küçük kıızıyla onu ziyarete gelmişlerdi. Çok memnun olmuştu. Onun gibisini bulmak imkânsız diyordu.

Demek ki, insanın hayatını paylaşan sadece eşi değilmiş. Zaman, her derde deva olduğu gibi, tam da tak ettiği yerde, tıpkı bir Hızır gibi, yalnızlığımızı paylaşacak bir gönül gönderiveriyor, sanki uçurumun başından ayaklarımızı çekip alıyordu. Bu bazen, bir öğrenci bazen de başka ülkelerden, başka lisanlardan gelen bir komşu, bir gönül dostu olabiliyor. Bazen akvaryum da bir balık, bazen altın kafeste bir kuş, öldüğünde bile başucundan ayrılmayan cins bir köpek, hayat yolculuğunda sana bir ses, cevap vermese de eleştirmeden dinleyen iyi bir arkadaş olabiliyor.

¹ Kufçe: yalnızlık, yalnız olmak.

Yalnızlık, olmayınca özlenen, varlığı çoğu zaman birçoğumuza mutsuzluk veren bir duygudur. Kim bilir hangi mekânda kendisine yer bulduğunda çiçek açar yalnızlık? Kovulduğu mekânlara tekrar dönmek âdeti var mıdır? İnatçı mıdır, yoksa kaderine razı bir Çingene kızı kadar tahammülkâr mıdır? Kendisini ucu denize dökülen bir nehrin kıyısında bulan insan, yalnızlığından mı kaçır, yoksa kendisiyle mi yüzleşir bilinmez. Belki de, kendisine ağır gelen, kimseye anlatamadığı sırlarını, suya atıp ondan kurtulmak için gelmiştir. O sırların akan sularında yok olup gideceğini, yıkanıp temizleneceğini sanıyor. Gerçekten böyle midir bilinmez. Suyun altına girip yıkanınca her türlü dertten, her türlü günahahtan kurtulabilir miyiz, hayat bu kadar kolay mıdır?

Bazıları için yalnızlık ölümden beterdir. Azrail görmüş gibi korkarlar ondan. Kaçmak isterler, uzaklara gitmek, ikamet kaydını bozdurup Azrail'i şaşırtmak isterler. Bundan kaçış var mıdır, Azrail'in unuttuğu bir yer bulunur mu? Ne kadar çabalarsan çabala, nafile! Bir kere sevdiğilerin sana elveda dedi mi, yüzleşeceğin terk gerçek yalnızlıktır. Ya alışacaksın, ya da her gün tekrar tekrar öleceksin. Belki de Pembe Teyze gibi kendine sevecek yeni insanlar, yeni gönüller, yeni canlar bulacaksın. Yeni komşular ve ahablar edineceksin. O zaman ne yalnızlıktan kaçmak istersin ne de ölmeyi arzularsın. Dünya senin için hala keşfedilmesi gerekli bir mekân olur. Seninki si anlamlı bir bekleyiş olur, vakur, başı dik, sevgiliyi bekleyen derviş gibi tevekküle sabrı dokur, vecd içinde sema edersin. Tıpkı namaz için ezan bekleyen bir mümin gibi, eda ettiği her vakit bir görevden öte huşu içinde bir yalnızlık vaktini hediye eder sana. Ya da gurbetten gelecek yârini gözleyen taze gelin gibi, mahallenin girişinde, tam yolun dereye bakan tarafında, ya da mezarlıkların altında boynuna sarılacağına bir yıla bedel gizli bir anı verir ellerine.

Pembe Teyze kendi yalnızlığına alışalı tam 35 yıl oldu. Sevgili eşine olan hasretini hiç dindiremedi. Yalnızlık bir yel gibi evine sızdığından beri, ürkek tavırları aynada yansıyan görüntüsünün bir parçası haline gelmişti. Yalnızlığa demir atmış, kendisine liman arayan eski bir gemi gibi, sürekli su alıyor ve her dalgada bir oyana bir buyana yalpalayıp duruyordu. Artık yaşlanmıştı, müstakil bir evde yalnız yaşamak zordu. Ama apartman dairesine de bir türlü alışmamıştı. Hele evinden ayrıldığı son günü hiç aklından çıkaramıyordu. Sokak kapısının önünde dakikalarca durup hüzünlü gözlerle evini izlemişti.

Bir ara komşunun bahçesinden duvarı aşır kendi bahçesine uzanan dut dallarının altında sanki bir şeylerden kendini gizlenmeye çalışan, uzun zamandan beri kullanılmadığı için yıkılmağa yüz tutmuş küçük ahşap dolap kapılarını andıran Kapıcık'a gözü ilişti. Sonra doğduğu evin bahçesinden komşuya açılan, dedesiyle birlikte boyadıkları iç kapıyı hatırladı. İçi burkuldu. O kapılardan ne kadar komşuya kaçmıştı, çocukluğunun bütün yaramazlıklarını saklayan bu kapıdan en son gelin gittiği gün geçmişti. Komşunun elmalarını bu kapıdan aşırılmış, beyaz atlı prensi de bu kapıdan girip bahçede onu dörtlü kovalamıştı. Çocukluğunun masal dünyasına açılan gizli kapısı da buydu. Sonra bu evden gizlice nasıl gelin çıktığını hatırladı. Anası erken yaşta ölmüştü. Ardından babasının ölümü onu, çocuk yaşta hem yetim hem de öksüz bırakmıştı. Akrabaları tarafından güya ortalarda kalıp da heba olmasın diye apar topar İpek'e evlendirilmiş, doğduğu şehirden de daha gözlerini açmadan kopartılmıştı. Gözleri doldu... O günlerde içine yumruk yumruk oturan acı yeniden tazelandı. Ona her daim adeta bir baba şefkatiyle kol kanat geren eşi gözlerinin önüne geldi. Eşi Arnavut'tu. Evde Türkçe konuşulmazdı. Arnavutçayı öğrenmesi uzun zaman almamıştı fakat etrafında Türkçe konuşacak kimselerin olmaması onu burada da kimsesiz bırakmıştı. Pembe ve eşi bir süre sonra, İpekten ayrılarak Priştine'ye yerleşmişti. Ama eşinin de erken ölümü onu kendi yalnızlığıyla baş başa bırakmıştı. Bir evladımız olaydı, belki ona sarılır, onunla bu acıya dayanırdım diyordu. Neyse ki yıllar sonra bir evlatlığı oldu. Öz evlattan hiç ayırmadı, can dedi, şükretti. Ama kızının Amerika'ya yerleşmesi onu bir kere daha yalnızlığa gark etti. Hayata küstü, canını kemiren yalnız ölmek korkusu onu eve kapadı. İşi onu hayata bağladı. Kasabadan eski arkadaşları ona yoldaş oldular. Kadın derneklerinin etkinliklerinde hayata tutundu. Nihayet emekli olup, eski evini de satarak bir apartman dairesi aldı.

Pembe, nihayet o kaybolan hayallerin ardından yaşlı gözlerle uzun uzun baktığı yarısı yıkılmış olan duvardan gözlerini aldı. Uzun kış gecelerinde adeta yalnızlığa demir atmış soğuk bir mezara dönen bu evden kurtulduğuna memnun bir şekilde, kasabanın en merkezi yerinden satın

aldığı kutu gibi bir apartman dairesinin yolunu tuttu. Şimdi asansörde karşılaştığı insanlar, komşular ona bir ses, bir renk oluyorlardı.

İşte pembe Teyze ile böyle bir zamanda karşılaştık. Kendi yalnızlığını bizimle paylaştı. İçinde biriktirdiği, neredeyse bir asırlık yaşanmışlıklarını, herkeslerden sakladığı hatıralarını önümüze serdi. Yarım yamalak Türkçesiyle, bizimle sohbet ederken, anlatamadığı her kelimedenden sonra bir üf çeker, bir süre konuşmazdı. Çocukluğunun Türkçesi zamanla eskimiş, Arnavutça'nın karşısında unutulmaya yüz tutmuştu. Bizimle Türkçeyi yeniden hatırladığını, adeta çocukluk günlerine geri döndüğünü söylerdi. Biz konuşurken o mavi gözleri büyük bir hayranlıkla bizi izler, sanki ağzımızdan çıkan her cümlede anasının Türkçesini dinlediğini anlatırdı. Pembe Teyze aslen Prizren'li idi. Annesine Prizrenka derlerdi. Yani Türk olduğuna işaret ederdi. O da bununla hep gurur duyardı. Şimdi sırf bizimle konuşabilmek için Türk dizilerini izliyordu. Sürekli takip ettiği üç dizisi vardı. Ayrıca İbrahim Tatlıses hayranı idi. Her Türkiye'ye gidişimde benden mutlaka bir CD isterdi. Tatlıses vurulduğunda oturup çocuklar gibi hüüngür hüüngür ağladığını anlatırdı. Arada "Yallah şöfer yallah" diye mırıldanır, bir yandan da oturduğu yerden ellerini havaya kaldırır, belini yan büker ve oynar gibi yapardı. Güllüşürdük.

Bu yıl yaz tatilimiz çok uzun sürmüştü. Dönerken eşimin işi nedeniyle çocukları da getirememiştim. Priştine'ye ulaştığımda gece yarısı olmuştu. Eve gelir gelmez, Pembe Teyzenin kapısına koştum. Geldiğimi bilsin diye haber vermek istedim. Dakikalar sonra kapı açılmış, Pembe Teyze, uykulu gözlerle ve şaşkın bir halde bana bakıyordu. Boynuma sımsıkı sarılıp öptü. Torunlarımı neden getirmedi diye çıkıştı. Ama gözleri gülüyordu. Sevincinden ne yapacağını şaşırılmıştı. Ayaküstü konuştuk. Sabah gelirim diyerek kendi evime geçtim.

Ertesi gün, Pembe Teyze'yi tekrar ziyarete gittim. Hemen içeri davet etti. En büyük keyfi, karşılıklı kahve içmekti. Ocağa cezveyi koydu, yanına bir gül lokumu koyarak servis etti. Gözlerinde, ağızlarında kırık cam şekerleri bayram sabahını bekleyen çocukların o saf, temiz, özlem, heyecan ve merak dolu bakışlarını gördüm. Kahveyi yudumlarken elleri titriyordu. Heyecandan ne yapacağını şaşırırdı, neyi varsa masaya getiriyor, bundan da al, bu da güzel, bunu da sana aldım diyordu. Durmadan soru soruyordu. Yazın ne yaptığımızı sordu, çocukları, eşimi sordu. Bizi çok özlediğini söyledi. Sonra sohbeti yalnızlığa bağladı yine.

"Kufçeyim, kufçe olmak çok zor." diye dert yandı. Sonra bana dönerek,

"Biliyor musun, dün gece korkmadan uyudum. Gelmeyeceksin diye çok korkmuştum. Bir gün bir köşede düşüp kalacağım, beni kimse bulamayacak. En çok bundan korkuyorum. İyi ki geldin. Son günlerimde bana can yoldaşı oldun. Çocukların bana hayat verdi. Ben namaz kılmayı bilmem ama her sabah kalktığımda, ayakta olduğuma şükreder, Tanrının beni koruduğuna inanırım." dedi. Son günlerinde Allah'ın bizi de ona göz kulak olmamız için gönderdiğine inanırdı. Ona göre Türkler Allah'ın merhametini yeryüzüne taşıyan gönül erleri idi.

Anladım ki, Pembe Teyze, hayatında bize başrol vermiş. Anladım ki, Pembe Teyze, bizim hayatımıza sessizce girip, vazgeçilmez olmuş. Bizim için anamın dilindeki Türkçe, kızlarım için babaanne olmuş. O komşudan öte, bize can olmuş, hayat vermiş. Meğer o, "Teyze" değil, bize "Ana" olmuş. Şimdi anlıyorum ki, o yalnız yaşamaya alışmış, hatta yalnızlıkla arkadaş olmuş, hayatına dokunan kim varsa yalnızlık kadar kalıcı olamamıştı. Yalnızlık onu tanıdığından beri, gerçek bir dostu bulmanın sevinciyle dolmuştu. Pembe artık ne yakın dostum dediği yalnızlıktan ne de ölümden korkuyordu. O, elden ayaktan düşmekten, başkasına muhtaç olmaktan korkuyordu. Ölüp de bir köşede kalmaktan, belki de bulunamamaktan korkuyordu. En çok da cesedinin kokmasından ve bir cemaatinin olamayacağı düşüncesi ona acı veriyordu. Yıllar önce kendisini yalnız bırakıp erkenden dünyasını değiştiren kocasına kavuşamamak onu zehirli bir ok yemiş asker gibi kıvrandırıyor. Çoğu zaman kimsesizler mezarlığında unutulup bir Fatıha okuyacak kimsem kalmazsa diye ağlıyordu. Artık büyüyen göz çukurları içerisinde ferî sönmeye yüz tutmuş ve gittikçe küçülen mavi gözlerinden akan yaşlar, hıçkırıklara karışıp büyük damlalar halinde, yüzlerinden aşağıya doğru kıvrımlı bir yolculuk başlatmışlardı. Şimdi kapıcaktan elinde bir tas sıcak çorba ile

eski komşunun ayak seslerini bekleyen Pembe Teyze, her gün birkaç sefer bu rüyayı görmekten kendisini alamıyordu.

Sanırım ölmekten değil, sevdiklerinden ayrılmak zor geliyor insana.

17 Şubat 2018, Cumartesi, Kosova.

ŞİFACI

Kendimi bildim bileli anneannem her sabah erkenden kalkar, önce balkondaki çiçeklerini sular, sonra avluya çıkıp evin etrafında bir dizi çakıl taşı ile etrafı çevrili çiçekliği adım adım dolaşır, ne kadar çiçek varsa hepsini sular, onlarla konuşur, dertleşir, öper, okşar ve koklardı. Küçük çocuklar gibi onlara hikâyeler anlattığını hatırlarım. O çiçekler öyle coşar ve dile gelirlerdi ki, adeta üzerlerine elbise biçilmiş gibi giyinip süslenirler, başlarını kaldırıp yüzünüze gülerlerdi. Sonra avlusunu silip süpürür, tuvaleti temizler, kapı arkalarını kontrol ederdi. Eğer bir misafirim gelirse mahcup kalmayayım derdi. Kolay kolay misafiriğe gitmezdi. Başkasına yük olmaktan korkardı. O yüzden hep biz giderdik.

Evimiz derenin diğer ucunda idi. Çocukluğum anneannemin evinde geçti. Eğer bir yere gidecek olsa, bizi defalarca tembihler, her sabah aynı saatte mutlaka sulamamızı isterdi. Çoğu zaman çiçekleri sulamayı unutturduk. Zavallılar yavaş yavaş kendilerinden geçip solmaya başlar, boyunlarını büklerlerdi. Anneannem gelince bize çok kızardı, hiddeti yüzüne yansırı. Bize hiçbir şey için kızmayan anneannem, çiçekleri için elindeki bastonu sırtımıza indirirdi. Elinde ne varsa bir yana fırlatır, ilk işi çiçekleriyle ilgilenmek olurdu. Onlara sularını verir, dokunur, yüzünü sürer, defalarca özür diler ve gönüllerini alırdı. Onlarla konuşurken hiddeti de geçerdi. Yoksa biz saklanacak delik aradık. Birkaç güne çiçekler de tekrar eski hallerine dönerlerdi.

İşi bitince eşikte oturup dışarıyı izlemeyi severdi. Bir yandan elleriyle sardığı taze Bafra tütünü içine çeker, bir yandan da bir Hemşin türküsü tutturdurdu. *“Hemşinin soğuk suyu/ Deldi bağırmı deldi/ Daha üç günlük gelin iken/ Bana haberi geldi...”* Dedemi özlediği her halinden belli idi. Otuz üç yaşında karnında bir bebe ve altı çocukla dul kalmış, hayat onu yaylalarda bir çağıldan bir çağıla sürgün bırakmıştı. Akraları bir vurgun nedeniyle köyden kalkıp başka bir şehre yerleşmiş, o tek başına bütün zorluklara göğüs germek zorunda kalmıştı. Köyün başında yalnız, arkasız ve kimsesiz yıllarını çocuklarına vakfetmişti. Bu yüzden erkek gibi idi. Deli Fatma, Erkek Fatma gibi lakapları vardı. Kafasını kızdırırız mı, erkekler gibi küfredirdi.

Anneannem etrafta şifacı kadın olarak bilinirdi. Herkes bunu çocukluğunda yaşadığı bir olaya bağlardı ve Hızır’dan el aldığı söylenirdi. Bir Hidrellez sabahı, hayit dalından çelenkler yapmak için dere boyuna giderken, köyde büyük bir bağırtı kopmuş, herkes meydana koşmuştu. Ağıl bomboştı. Sürü, ağıldan kaçmış ve yaylaya dağılmıştı. Her biri bir tarafta, nasıl toplanacağı hesap ediliyordu. Ama en kötüsü Hidrellez günü koyunların otlatılması idi. Hidrellez tabiatın bayramı idi, tabiata zarar verilmez, ağaçlara dokunulmaz, otlar biçilmez, hiçbir şey yapılmazdı. Çünkü bunlar günah sayılırdı. Ayrıca büyük bir uğursuzluk olarak da görülüyordu. Başta köyün çobanı, köyde kim varsa, çoluk çocuk herkes yaylanın yollarına dağıldılar. Anneannem, sürünün bir kısmını Kara Göl’ün ardında Saltaş mevkiinde bulmuş, yanında Karabaş, köye doğru ilerlerken sürüyü çağıla kaptırıp onlarla birlikte aşağıya yuvarlanmış. Anlattığına göre, bir daha gözlerini bir pınarın başında açmış, koyunları da etrafta otluyorlarmış. Yüzü gözü kan içinde, her tarafı zangır zangır titrerken sırtını dayadığı büyük beyaz bir kayanın tam ortasından, bir çift kanat sesinin gökyüzüne yükseldiğini işitmiş. Kalkıp oraya baktığında ancak bir insanın kafasını içine sokabilecek kadar genişlikte, taşın tam ortasındaki derin yarıktan yukarıya fıskıran parmak kalınlığındaki suyu görür. Su önce yükseliyor yukarıda kayanın bir duvarına çarptıktan sonra aşağıya süzülüp adeta küçük bir leğeni andıran yuvarlak ve bir tarafı yosunlaşmış, sanki hayvan yalağını andıran taşın içinde toplanıyordu. Su ekşi idi. Tadı ağzını yakmıştı. Bize hep o uçanların peri olduğunu, orada yikandıklarını, kendisini oraya taşıyanların da onlar olduğunu anlatırdı.

Sonra oradan çıkarken yolunu kaybedip, saatlerce çevrede dolandığını fark etmiş. Hava kararmak üzere, içini kaplayan korku, gözlerinden süzülen inci tanelerine eşlik etmeye başlamış. Koyunları bir oyana bir buyana kovalayan Karabaşın ortalığı yıkan havlamaları dağlardan geri gelirken ses yankılana yankılana daha da bir heybetlenip insanın içini ürpertecek bir hal almış. Korkudan ne yapacağını şaşırılmış bir halde, tekrar pınar başına geldiğinde, iki ihtiyarın abdest aldığı görmüş. Az önce, etrafta deli gibi koşuşturan, iki kurdu aynı anda yere sermiş azman yarısı

Karabaş, ihtiyarlara kuyruğunu sallayıp, kendisini sevdirmeye çalışıyormuş. Beyaz sakalları bellerine kadar inmiş, nur yüzlü, iki ihtiyardan biri, çocuğun çaresizliğini görüp, yumuşak bir sesle;

“-Niye ağlıyorsun, burada ne işin var, bu halin ne böyle kızım?” diye sormuş. O da içinde bulunduğ u durumu anlatmış. Diğ eri de;

“-Hizrellez günü sürünün otlatılmayacağını bilmez misin sen!” diye çıkmış. Çocuk ağlamaklı bir sesle sürünün kaçtığını, herkesin onların peşinden aramaya gittiğini belirtmiş. Yaşlı Pir, elini havaya kaldırıp karşı dağı işaret ederek:

“-İşte orada senin yolun, dağın dibinde iki kırmızı kaya olacak, arasından geçersen, evinin yoluna varırsın” diyerek uzattığı elini öptürüp, diğ er elindeki taptaze çeşitli otlar ve çiçeklerden oluşmuş bir demeti de ona vermiş:

“-Bunları görüyor musun, çok güzel kokuyorlar. Her birinin ayrı bir şifası var. Al kızım, çekinme, bu yapraklarla da yaralarını sararsın. Allah sana da şifa versin.” demiş. Diğ eri de çıkınından çıkardığı iki adet yeşil otu;

“-Bunlar da insanın içini temizler, eve gidince yersin, kaynatır suyunu içersin, hiçbir şeyin kalmaz.” deyip uzatmış. Onun da elini öptükten sonra Karabaş yanında, koyunlar arkasında, dağ a doğru ilerleyip yürümüş, çok geçmeden kendisini köyün başında bulmuş.

Ama orayı bir daha asla bulamadığını söyler anneannem. Onların Hızır ve İlyas olduğunu, Hizdrellez’in hatırına kendisini kurtardıklarını anlatır hep. Yoksa oradan sağ çıkması imkânsız imiş. İşte o günden sonra anneannem, o çiçekleri nerede görse toplar eve getirirmiş. Yaşlı Pir’in heybesinden çıkarıp verdiği otun da, semizotu ve maydanoz olduğunu söylerdi. Anneannem bunları gerçekten yaşamış mı, yoksa insanlara istedikleri bir hikâyeyi mi vermiş bilmiyorum. Zaten bu hikâyeyi ne zaman anlatsa her seferinde mutlaka bir yenilik, bir farklılık olurdu. Ama o günden sonra büyükleri onun farklı bir çocuk olduğunu hep anlattılar. Oyun oynarken bile ya ebe ya hemşire, ya doktor olur, hastaları iyileştirirdi. Onlara otlardan ilaçlar yapar, kimine yedirir, kimine içirirdi.

Evet, anneannem bir şifacı idi ve otlardan, bitkilerden, çiçeklerden ve meyvelerden çeşitli ilaçlar yapardı. Bilhassa kadınların hastalıklarına çok çareler bulmuştur. Hele çocuğu olmayan gelinler ilk bizde soluğu alırlardı. Önce onların hikâyesini dinler, duruma göre reçeteler yazardı. İçilecek, yenecek bir sürü şey verirdi. Kimine senin belin çekilecek, kimine senin bir şeyin yok evladım, söyle kocan gelsin derdi. Adamların sırtını sıvazlatır, parmaklarıyla bellerini her iki yandan omuriliğinin köküne kadar ölçerdi, eğer bir taraf eksik gelirse, genişçe bir tülbentle belini sıkar, bazen aralarına küçük tahta parçaları koyar, eşit oluncaya kadar da bu işleme devam ederdi. Bu iş çok zordu, insana eziyet verirdi, çoğu zaman o koca adamların öküz gibi bağdııklarını hatırlarım.

Bu çiçekliğin bir tarafı boydan boya maydanoz ve semizotundan oluşmakta idi. Hatta koca bir bostan maydanoz ve semizotu ile dolu idi. Bu iki bitkisinin çok mühim olduğunu bunların başka bir âlemden geldiğini söylerdi. Her yaz başı taze maydanoz ve semizotunu elleriyle parçalara ayırır limonlayıp kahvaltı masasına koyardı. Akşamları da yoğurtlusunu yapardı. Bazen de sirke ve limonda bir süre bekletir, öyle tüketmemizi isterdi. Kışları bile saksılara eker, bol bol tüketirdi. Bazen onları kurutur çayını yapardı. Bazen balla karıştırır, bazen kızılıcık şurubuna yatırır. Hatta turşusunu kurduğı u bile olurdu. Herkese bu iki bitkiyi ekmelerini tavsiye ederdi. Bol bol yiyin, benim gibi sağlıklı ve uzun yaşayın derdi.

“-Bunlar insanın içini temizler evladım, bunların geçtiğı u yerde ne kanser olur ne de bir illet biter, mutlaka yiyin sonra külahları değı şiriz ha!..” diye, sıkı sıkıya tembih ederdi. Eğ er tabaklarınızı bitirseniz size kızılıcık şurubundan veririm diye de bizi fişeklerdi. Anneannemin kızılıcık şurubu çok meşhurdu. Hem tatlı hem ekşimsi bir tadı vardı. Kırmızı rengini çok severdim. Bize içine peri tozu kattığını söylerdi. Sırf onu içmek için özel misafirleri olurdu.

Yayla zamanı bizi dağlara gönderir elimize verdiği çiçeklerin aynısından toplatırdı. Sonra onları kurutur, çatı katındaki odasında cam kavanozlar içinde saklardı. Bazılarını ise, tavana asardı. Oda çok güzel kokardı. Bize:

“-Sakin bu odaya girmeyin, içeride peri kızlarını uyuttum, girerseniz uyanırlar, sonra sizi alıp dağa kaçarlar, ben sizsiz ne yaparım ballarım!” diye korkuturdu.

Bir gün anneannemin yanına şehirden beyaz önlüklü bir adam geldi. Doktormuş. Anneannemin çatı katındaki odasına çıktılar, biz de peşlerinden merdivende sıraya dizildik. Anneannem kapının önünde durup doktora dönerek:

“-Buyur! Evladım” dedi. Doktor, yok önce siz buyurun deyip bir adım geri çekildi. Anneannem:

“-Biz evimize gelen Tanrı misafirlerini içeriye davet ederken "Buyurun!" deriz. Neden bilir misin evladım? Bu sözlerin anlamı emir ya da buyruk değildir, seni bugün buraya gönderen Tanrı, seni nasıplendirdiği içindir. Demek ki nasibin varmış, sana nasip kılınmış. Eğer ‘Tanrı buyur(ur)sa’, bize de nasibini sahibine vermek düşer. Eskiden dedem inşallah yerine çoğu zaman “Tanrı buyursa” dermiş. Haydi şimdi nazlanma ve içeriye gir, senin nasibine ne düşmüş görelim.” der.

Doktor, anneannemin bilge bir derviş gibi sanki ilahi bir metinden dökülen sözlerinden sonra içeri girmek zorunda kalmıştı. Odayı gezerken bir süre ağzından tek kelime ses çıkmadı, Can kulağıyla anneannemin söylediklerini dinledi. Anneannem sırayla bitkileri, çiçekleri, meyveleri ve daha başka her ne varsa onları gösterip adlarını ve ne işe yaradıklarını anlatmaya başladı:

“-Bak! Şu gördüğün Karadut, şeker hastalığına iyi gelir. Reçel, marmelat, meyve suyu ve likörü yapılır. Diş ağrısı ve ağız yaraları için de bire birdir.

Bak! Şuna Sakallı Kızılağaç deriz biz. Yaprakları kadınların sütünü artırır, idrarı söktürür, bağırsaklardaki solucanları düşürür. Kabukları ateş düşürür. Ayrıca deri ve kumaşlarımızı boyamada da kullanırız.

Bunlar Ceviz ve Kestane’dir. Ceviz, kan şekerini düşürür, kanı temizler, lohusaların sütünü çoğaltır. Yaprak ve kabuklarından da kına gibi saçlarımızı boyarız. Kestanenin çiçeklerini arılar çok sever. Yapraklarını kaynatır suyu ile saçlarımızı durularsan altın sarısı gibi parıldamaya başlar. Çayını demlersen boğmacaya, kabızlığa ve tansiyona iyi gelir.

Şu ihlamur, hele küçük yapraklısı çok kıymetlidir. Bir de Kafkas İhlamuru vardır ki, şapadanak en kuvvetli ağrıyı keser, idrarı söktürür, terleme ve kasılmaya iyi gelir. Deli danaları bile sakinleştirir, adamın uykusunu getirir hemen, mide kramplarında kullanılır. Hımm! bide açık yaraların pansumanında çok faydalıdır. Sabah akşam ağzını çalkala, hem tat verir, nefesini güzelleştirir, hem de mikropları yok eder.

Bu en sevdiklerimden, Trabzon hurması, meyveleri küçüktür bunun. Bizde beş altı çeşidi olur. Hele içi kahve renkli olanı vardır, şöyle çikolata gibi. Biz ona Kâbe Hurması deriz. Hem çok lezizdir hem de çok şeye faydası vardır. Bir kere çok besleyicidir. Meyveleri lapa olarak kullanılır. Ayrıca kabızlığa da iyi gelir. Pekmezi kan yapar. Her sabah aç karnına şurup olarak içmek lazım.

Şunu görüyor musun, yemişleri mavi olan, biz ona Ayı Üzümü deriz. Hem meyvesi hem yaprakları kullanılır. İshale iyi gelir. Kaynatırsan mis gibi hoşafı olur. Meyvesinden reçel, marmelat yapılabilir. Ayrıca kumaşlara renk verirken kullanırız.

Bunu bilirsin, Kuşburnu bu. Bu da çok faydalıdır. Hem yenir hem içilir. Reçel, marmelat yapabilirsin. Meyvesini kurutup çerez olarak tüketebilirsin. Kaynatıp suyunu içmek, çay olarak tüketmek de faydalıdır. Sonra çok güzel kokar, damıtabilirsen gelin kızlara parfüm olur. Bide eğirdiğimiz yünlere renk versin diye de kullanırız. Onları kaynatır, içine iplikleri atarız. Biraz da başka malzemeler ekleriz ki, çok güzel renkler çıksın.

Şunu görüyor musun? Barut Ağacı bu, buralarda Akdiken de derler. Çok zehirlidir. Hele kabuğu, eline alırken mutlaka dikkat etmelisin. Bazen bizim çocuklar, “Çela” dediğimiz buna benzer bir yemiş var, siz ona “Yabanmersini” diyorsunuz. Onunla karıştırıp yerler. Hayvanlarımızın da yediği olur. Çok şükür helelik bundan ölen olmamıştır. Ama çok zararlıdır, dikkat etmek lazım. Adamı hemen ishal eder, şiddetli mide ağrısına sebep olur, bulantı ve kusmaya neden olur. Önlem almazsan öldürür de. Ama faydaları da vardır. Eskiler sarılık için kullanmışlar. Hem kabızlığa da iyi gelir,

Bu ısırganotu’dur, buraların en yüzüsü ama en faydalılarından. Neredeyse burnunun dibinde bitecek mübarek. Biz lahana ile birlikte kullanırız. Yemeklere tat verir. Taze yapraklarını da salataya katarız. Isırganı hayvanlar da çok sever. Hele bizim tavuklar bunların tohumuna bayılıyorlar. Belki de bu yüzden daha çok ve iri yumurtaları oluyordur. Romatizması olanlar için en büyük ilaçtır. Biz onu ağrıyan yerlerimize süreriz, lapasını yapıp bağlarız. Hem ağrımızı alır, hem şişlikleri indirir. Kökleri mesane taşlarını eritip düşürür. İdrarı söker. Kanı temizler. Mineral yönünden de çok zengindir. Bir de benim karışımlarımın baş tacıdır. Tohumları çok değerlidir. Onları ezer, un haline getiririm. Sonra birçok karışımda, hatta kanser karışımlarında mutlaka kullanırım. Eskiden bundan kuvvetli ipler yapılırdı. Dedem bana öğretmişti ama artık ihtiyaç kalmadı, pazarlarda güçlü ipler satılıyor.

Bak şu da Sarı Kantaron. Bazı yörelerde Koyunkıran, Binbirdelikotu, gibi adlarla da anılır. Şifacıların baş tacıdır. Çok işe yarar, Karışımlarda etkilidir. Öyle her şeyi karışımlara koyamazsın. Tehlikesi vardır. İlaç yapayım derken zehir de yapabilirsin. Bundan merhem yaparsan yanıklara ve açık yaralara iyi gelir. Yaraları erkenden iyileştirir. Yaprakları çay gibi içilirse idrarı söker, parazitleri dışarı atar, göğsü yumuşatır, kabızlığa iyi gelir. Ayrıca çok güzel kokusu vardır. Çocukluğumda Ermeniler likör içkisinin içine atarlardı. Gelin kızlar bu bitkiden birkaç sürgün güzel koku versin diye odalarının duvarlarına asarlardı.

Bak bu da Maydanoz. Vitamin değeri çok yüksektir. Bağışıklığı kuvvetlendirir. İnsanı soğuk algınlığına karşı korur. Göze de iyi gelir. Kansere geçit vermez. Benim kanser karışımlarında kullandığım bitkilerdendir. Sindirim sistemini düzenler. Kan şekerini dengeler. Saç dökülmesini azaltır. Böbreklerin dostudur, ödemi söker. Bilhassa kadınların özel zamanlarında çok faydalı olur. Maydanoz ayrıca doğal bir antibiyotiktir. Mikropları yok eder.”

Anneannem her bitkinin başında dakikalarca durup izahat veriyor, sonra diğerine geçiyordu. Bazıları için bu çok önemli, bu şunda elzem, bu bunda olmazsa olmaz diyordu. Bazen iki farklı bitkiyi göstererek bu ikisi birlikte kullanılmaz yan etkisi ağır olur, insanı zehirleyebilir diyordu. Bazen de yeşil ve kokulu bitkilerin çok haşlanmadan tüketilmesinin vitamin değerleri açısından önemli olduğunu belirtiyordu. Doktor hep dinliyordu. En son her sabah bizim limonla, zeytinyağıyla veya kızılçık şurubunda tatlandırılmış bazen de sirkede marine edilmiş semizotuna sıra gelmişti. Adam semizotunun başında durdu. Bu ne kadar çok semizotu dedi. Tohumları, tazesı, kurutulmuşu, farklı boyda ve renkte olanları bir sürü semizotu vardı. Hele bir tanesi vardı ki, anneannem ona Frenk Semizotu derdi. Öyle kocaman, bir tanesinden bir orta boy tencere ile yemek bile yapılabilir, devasa bir şey. Ama yemesi zor olurdu, diğerlerine göre daha ekşimen, biraz da acısı vardı. Hele tohumları kocamandı. Onları toplar, havanda döver, balla karıştırıp her sabah kahvaltıda on-on beş dakika önce, aç karnına bir tahta kaşıkla zorla ağzımıza sokardı. Bunu yiyince bir daha hasta olmazsınız, burnunuz bile akamaz merak etmeyin derdi.

İçeride birkaç saat kaldıktan sonra nihayet, ikisi de kapıda görünür. Evin bahçesinde masa hazırlanmış, çaylar servise hazır edilmişti. Çay içerken doktor, bir yıldır takip ettiği bir kanser hastasının anneannemin verdiği koca karı ilaçlarından fayda bulduğunu ve kanseri atlattığını anlatır. Aslında bu ziyaretinin asıl sebebinin de bu konuda bilgi almak olduğunu söyler. Sonra anneanneme dönerek:

“-Ona ne verdiniz, hangi karışımları kullandınız?” diye sorar. Anneannem, hikâyeye en baştan başlar:

“-Bir gün semizotundan yemek pişiriyordum, kokusu çevreye yayılmış, komşumuzun büyük gelininin canı öyle bir çekmiş ki, fakat çekinip kapıyı çalamamış. Gelinin on yıl da çocuğu olmamıştı. Benim verdiğim karışımlarla tam altı tane doğurdu maşallah! Ertesi gün bana beş dakika uğramıştı, dedi ki Fadik Ana, sen ne pişirdin öyle. Az kalsın kapımı çalacaktım. Ben de niye çalmadın, tüh benim de hiç aklıma gelmedi dedim. Neyse bir güzel oturttum onu ısıtıp tabağı önüne koydum. Bir yedi, bir yedi, afiyetler olsun. Tam çıkacakken gözleri dikkatimi çekti. Gözaltları şişmişti. Yüzündün rengi de solmuştu. Parmaklarına baktım tırnakları mavije çalan bir renge bürünmüştü. Saçlarının ucu kırılmış, rengi matlaşmıştı. Kız iyi misin sen dedim. Bir yerlerin ağrımıyor değil mi? Baş dönmesi, bulantı, kusman var mı bu aralar dedim. Gelin, ‘aslında arada bir baş dönmesi ve kusmam oluyor ama pek orali olmadım’ deyince, bu kızda bir şeyle olduğunu anladım. Yarından tezi yok iyi bir doktora gidiyorsun diye tembihledim. O da size gelmiş. Günlerce tetkikler olmuş, kan tahlilleri, filmler, emar, memar, bir sürü şey. Nihayet birkaç ay sonra başı önde, hayata küsmüş, yıkılmış bir halde köye geldi. Gelmeden kanser olduğu haberi gelmişti. Ben ona semizotundan karışım yaptım. Kızılıcak şurubumdan içirdim. Altı aya varmadan iyileşti.” dedikten sonra anneannem, doktorun sırtına elini koyup:

“-Size odaya girerken “buyur!” demiştim ve eklemiştim, bakalım sizin nasibinize bugün ne düşmüş diye hatırladınız mı? İşte nasibinize “*Semizotu*” düştü. Ve bir bardak da çay, şimdi siz çayınızı yudumlayın, ben de size Semizotunu anlatayım.” der. Sonra parmaklarıyla etrafı göstererek:

“-Görüyor musunuz, bahçe ve saksılarımızdan şu sıra semizotları fişkırıyor. Sabah kahvaltısında bile birkaç sap koparılıp hatır hutur yeniyor bunlar. Köklerini toprakta bırakırsanız, yeniden yeşerirler. Salatısından, yemeğine, böreğinden, yoğurtlusuna her şekilde değerlendirilir bu şifalı bitki. Sakın söküp atmayın, doğayı sahiplenelim! Semizotu tohuma durmuş olsa bile yenir. Varsın tohumları da karışsın içine, sen korkma ye. Ben senelerdir tohumlu tohumsuz ayırt etmem. Zaten tohuma kaçmadan toplarsanız da cılız oluyorlar. Tabii tohumuz, çiçeksiz daha makbul, körpe çünkü, sapları da sertleşmemiş.” dedikten sonra, ayağa kalkıp duvarın dibine doğru ilerler, bir tutam semizotunu koparıp masanın üzerine koyar.

“-Evet bu bitkiyi biliyorum, Latince adı da portulaca oleracea’dır” diye söze karışır Doktor. Çocukluğunda evlerinden hiç eksik olmadığını ve Maraş’ta kadın satıcıların her bahar, kırlardan topladıkları otları “Guzugulağı var, soğukluk var, yarpuz var, ıspatan var” diyerek mahalle aralarında gezerek sattıklarını yahut bulgur, döğme, mercimek ve tarhana gibi yiyeceklerle takas ettiklerini hatırladığını söyler.

Anneannem semizotunun bütün bitkilerin şahı olduğunu, birçok hastalığa iyi geldiğini ve Anadolu’da çok sayıda adı ve çeşidinin bulunduğunu belirtir. Kendisine Türkiye’nin dört bir yanından gelen ziyaretçilerinden öğrendiğine göre, Pirpirim, soğukluk, kazan kulpu, ferfah, semizebe, papar, töhmeken gibi adları varmış. Mesela, Erzurum, Şanlıurfa, Gaziantep ve Malatya’da pirpirim, Tokat ve çevresinde pürpürüm, Akseki ve Taşeli bölgesinde tokmakan, Maraşta soğukluk, Aydında ise, temizlik dendiğini, Irak Türkmenleri arasında perpine, Araplar arasında da perpere (pırpare) olarak bilindiğini ifade eder. Bu civarlarda da Pirpirim/pürpürüm olarak geçermiş. Ayrıca Hızır ve İlyas’ın elinden bir Hidrellez günü kendisine emanet olarak verildiğini, asıl görevinin ise, bu emaneti sahiplerine ulaştırmak olduğunu anlatır. Sonra o karışımları nasıl yaptığını, Tanrının bu güzel bitkiye bir dolu şifa ve merhameti nasıl sakladığını anlatır:

“-Ben sabah erkenden hazırlarım ilaçlarımı, Gün doğmadan kalmış olurum. Rahmet gün doğarken dağıtılır doğada. Ben de payıma düşeni alır gelirim. O gezdiğimiz oda var ya, hani bir yanında koca bir masa vardı işte orada hazırlarım ilaçlarımı. Eğer bir karışım hazırlayacaksam içine ancak okunmuş yağmur suyu katarım, bir de iyi mayalansın diye, gün doğmadan yaprakların üzerlerinden kadife mendillerle topladığım çise sularını katarım. Onlar gözyaşı suyudur ve dualıdır. İçinde rahmet vardır. İşte benim görevim bu rahmeti ihtiyacı olana, nasibi bulunana ulaştırmaktır. Bu ot var ya bu ot, o ot değil şifa ve derman dolu çok nadide bir bitkidir. Altın değerindedir. Yüce Rabbim içine her türlü şifayı ve merhameti saklamıştır. Yeter ki sen görmek iste. Rahmet girdiği yeri temizler, benim görevim de temizlemektir. İnsanın hem içini hem dışını.

Yüreğini temizlemek, alnını temizlemek, eline sürülen karaları temizlemek, “Temizlik imandandır” doktor bey, imanı olan da Allah’tandır. Boşuna Anadolu’da ona “*temizlik otu*” dememişler buna. Neden bilir misin? Onu da anlatayım: Çünkü semizotunu taze taze yersen içini temizler, lapasını vücuduna sürersen cildini temizler, tenin nefes alır. Merhemini yaparsan yaralarını iyileştirirsin. Suyunu içersen ferahlarsın. Bundan yiyen lohusaların memeleri süttten aşağı sarkar, o sütü içen çocuklar, hasta olmaz, güçlü kuvvetli ve yiğit olurlar. Yiğit kimdir bilir misin? Yiğit sadece güçlü kuvvetli olan, hasmini yenen değildir, yiğit aynı zamanda nefsinin de yener, kötülüğe geçit vermez, merhametlidir, mazluma dokunmaz, haksızlık karşısında susmaz. Yiğit mert olur, namertle gezmez, çakallara da arkadaş olmaz. Bu bitki insanı hem madden hem manevi açıdan temizler. Üzerinde ne kadar kir varsa, akıtıp yok eder. Sürekli bunu yiyen bir insan cennete komşu olur, çünkü bu bitki cennetten gelmedir. O gün Hızır Aleyhisselam götür bunu insanlara ver, kıymetini bilsinler demişti. Ben de öyle yaptım. Kim geldiyse ‘buyur!’ ettim, kimin nasibine düşüyse, “buyur!” dedim, o da nasibini gelip buradan aldı.” diyerek sözünü tamamlar.

Doktor gitme vaktinin geldiğini anlamıştı. Kendisine uzanan çizgileri desen desen olmuş, gül kokan o elini aldı, büyük bir saygıyla ve hürmetle öpüp alnına koydu. İçinde derin bir ürperti hissetti. Sanki bir öğretmenin elini öper gibiydi, üzerinde çırağın ustası karşısındaki mahcubiyeti vardı. Biraz şaşkın, biraz da üzgün ama huzurlu bir şekilde arabasına bindi. Köyden giderken elinde bir demet “*şifaotu*” ve akli karma karışık bir halde idi. Artık bütün isteği, bu otun rahmetini görmektir.

11 Aralık, Salı 2018. Saat: 05:17.